

Splošne vesti

NOVI NACELNIK MINISTRSTVA PROSVETE

Z ukazom Nj. Vel. kralja je postavljen na predlog g. ministra prosvete za načelnika oddelka za osnovno šolstvo g. Dušan Jakšič, dosedanji načelnik prosvetnega oddelka pri banki upravi v Novem Sadu.

Po dobljenih informacijah je dobilo učiteljstvo v osebnosti g. Dušana Jakšiča, človeka, ki v vsakem pogledu ustreza položaju in nalogi, ki mu je poverjena.

Gospod Dušan Jakšič ni nepoznan v naši javnosti. Na svoje mesto prihaja z lepo tradicijo in bogatimi izkušnjami. Kot odlični profesor z realne gimnazije v Karlovcu, je bil postavljen ob priliki osnovanja oblasti za inšpektorja prosvetnega oddelka bivše Primorsko-krajiške oblasti v Karlovcu, kjer je služboval do ukinitve oblasti. Organiziral je prosvetno delo v tej oblasti, hkrati pa se je bavil s kulturnim delom in književnostjo. Bil je urednik revije »Naša otadžbina« in kulturno prosvetnega lista »Primorsko-krajiške novine«.

Ob podelitvi države na banovine je bil postavljen g. Jakšič za načelnika prosvetnega oddelka pri banki upravi na Cetinju. Tu je ostal nekaj let in si stekel velikih zaslug za organizacijo šolstva v teh krajih. Za tem je bil za kratek čas načelnik prosvetnega oddelka v Banji Luki in naposled načelnik prosvetnega oddelka v Novem Sadu.

Vsled tega pozna g. D. Jakšič na podlagi neposrednega stika velik teritorij, kar mu bo odlično služilo na novem službenem mestu. Vseposvodi ga imajo v najlepšem spominu, ker je zapustil lepe uspehe neumornega prizadevanja za napredek našega šolstva. Mi mu želimo tudi na novem mestu prav tako sijajnih uspehov.

Tovariši in tovarišice iz Ljubljane in okolice

— vsi na veliki vokalni

KONCERT

„Učiteljskega pevskega zbora“ dne 6. novembra

1933. v Union!

— Članstvu JUU — sekcije Ljubljana na znanje, da so položnice št. 11.197, 10.042 in 15.613 odslej naprej neveljavne. Uporabljajte za JUU le položnice št. 11.153, za Mlad. matico pa št. 15.744. — Blagajnik.

— Predstave na šolah. Prosvetni oddelek kraljevske banske uprave je izdal nastopni, zelo potreben odlok: Opaža se, da prirejajo po šolah dravske banovine razni glumci in pevci predstave protij primerni ali neprimerni vstopniki, sklicujoč se na priporočila oblasti izven banovine. Da se ne bodo take predstave prepogosto vršile in da bo mogoče voditi o njih točno evidenco, se ravnateljstva in upraviteljstva šol pozivajo, da ne dovolijo nikomur nikake predstave na šoli, če se prireditelji ne izkažejo s posebnim dovoljenjem kraljevske banske uprave.

— Izredno slavje. V Vuzenici je imenoval občinski odbor za častno občanko tovarišico g. Ivanko Vidmarjevo za njeno 35-letno neumorno delovanje v šoli in izven nje. Redka je taka slavnost, ki povzdiguje ugled stanu. Častni občanki tov. Vidmarjevi izrekamo iskrene čestitke z željo, da bi njeno vztrajno delo rodilo obilo uspehov in našlo med učiteljsko mladino mnogo posnemalcev.

— K tovarištvu spada tudi poset koncerta Učiteljskega pevskega zbora JUU v ponedeljek, dne 6. t. m. v veliki dvorani Uniona v Ljubljani. Ko je bil zbor stražnikov iz Prage v Ljubljani, so poskrbeli stanovski kolegi, da je bila dvorana polna. In pri nas, tovariši in tovarišice?

— Delovno občestvo učiteljstva kmetsko-nadaljevalnih šol v Celju, 6. novembra 1933. Odborova seja bo v nedeljo zvečer ob 6. uri v posvetovalnici mestne osnovne šole. Prosim, da pošljete še predloge zadnje dni podpisane. Mesto zadržanega inž. Lukmana bo predaval g. kmet, načelnik inž. Zidanšek. Z ozirom na važnost snovi pričakujemo obilnega odziva. Kolegovanih prošelj za dopust ni treba; vložiti je samo po šolskem upravitelju prijavo, ki odpošlje in izvod sreskemu načelstvu, drugega kmet, odd. kr. banske uprave. Udeležijo se lahko vsi, ki se za to zanimajo, četudi še doslej niso poučevali, osobito pa brezposelni učiti. abiturienti, ki jih na to opozorite. Za cenen obed bo preskrbljeno, istotako za prenočišča oddaljenim.

Vsi, ki imate dobro voljo do resnega dela med narodom, do svidenja.

Jos. Gosak, t. č. predsednik.

— Delovno občestvo voditeljev bo dne 6. novembra v Celju v telovadnici okoliške deške šole in ne v telovadnici deških šole, kakor smo zadržanje poročali. Delovno občestvo voditeljev pa bo v telovadnici meščanske šole dne 11. novembra.

— Pojasnilo k Antauerjevi knjigi »Do stvarnega uka v elementarnem razredu«. Nedavno je izšlo v samozaložbi delo prekmurškega učitelja, g. Antauerja, »Do stvarnega uka v elementarnem razredu«, ki mu je napisal predgovor in priporočilo g. univ. prof. dr.

K. Ozvald. Veliko pozornost je vzbudila njegova trditev, da so »nagajivci« in »razmere« preprečili založbo te knjige po Slov. Šol. Matici odn. po Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Kakor odmev te obtožbe je ponovil dr. Ozvaldove besede g. stud. phil. Drag. Cvetko pred nekaj dnevi v »Jutru« kot recenzent Antauerjevega dela. Ni nam znano, iz katerih razlogov ni sprejela založbe Učit. tiskarna, čutimo pa se dolžne, da pojasnimo učiteljski javnosti, koliko je tozadevno prizadeta naša šolska družba. Približno pred dvema letoma je pri neki seji Slov. Šol. Maticice med drugim poročal g. dr. Ozvald, da je prejel od prosvetnega ministrstva v oceno Antauerjev r. k. k. ki pomeni po njegovi sodbi velikansko obogatitev našega metodičnega slovstva, ter se je zelo vneto zavzemal za to, da bi ga založila Slov. Šol. Matica. Odbornika Šilih in Senkovič sta izrazila pomisleke (sodeč po naslovu »Stvarni uke«, češ, da je metodična dela te vrste čas za prehitel, kajti danes se borimo za nepredmetni strnjeni pouk v elementarnem razredu, ki se mnogokje z uspehom izvaja tudi že na naših šolah. (Zdaj, ko vemo, da ne gre niti za samostojno delo, nego le za prevod odn. priredbo madžarskega izvirnika, lahko še dostavimo, da imamo v domačem metodičnem slovstvu zahtevam moderne didaktike bolj ustrežajoča dela, n. pr. Pibrovčev »Osnovni razred«, izdala Slov. Šol. Matica l. 1929., in Špoljarjev »I. razred osnovne šole, teorija i praksa«, Zagreb 1931.) Po daljšem razgovoru si je osvojil odbor stališče, da o r. k. k. sploh ni mogoče razpravljati, preden se odboru ne predloži. Kolikor nam je znano, doslej Slov. Šol. Matica r. k. k. še ni prejela, radi česar so zadevni očitki g. dr. Ozvalda docela neutemeljeni, to še toliko bolj, ker je vendar on sam že tretje leto predsednik naše šolske družbe ter bi mu bilo razmeroma lahko — tudi proti glasovom morebitne opozicije — spraviti Antauerjevo delo v knjižni program lanskega ali vsaj letošnjega leta. — V Mariboru, dne 28. okt. 1933. Gustav Šilih, s. r., Matija Senkovič, s. r., Ivan Tomažič, s. r., odborniki Slovenske šolske Maticice.

— Jugoslovensko finančno pravo: neposredni davki, državna trošarina in takse. Knjigo je sestavil g. Sušec Stefan, načelnik finančnega oddelka banske uprave v pokoju. Izšla bo v teku meseca novembra 1933. Avtor govori v knjigi o osnovnih pojmihih finančne vede, o davčni administraciji in njeni strukturi. Nadalje razpravlja o vseh vrstah neposrednih davkov, državnih trošarin in takсах. Že vesti o izdaji te poljudne knjige so vzbudile mnogo zanimanja v vseh zasebnih in uradniških krogih. Tudi učitelji in profesorji osnovnih, meščanskih, obrtnih in srednjih šol bo našlo v njej mnogo za poučevanje potrebnega in zanimivega, da je ne bo mogla pogrešati nobena šolska knjižnica. Knjiga obsega okoli 360 strani in bo veljala v platno vezana 100 Din, v prednaročilu pa le 80 Din, plačilnih po dostavitvi. Prednaročila sprejema avtor Sušec Stefan, Ljubljana, Beethovnova ulica 15.

POMORSKA BIBLIOTEKA JADRANSKE STRAŽE

V svrhu razširjenja propagande za naše morje in primorje je Izvršni odbor Jadranske straže sklenil, izdati letno gotovo število koristnih knjig, ki naj bi med ljudstvom vzbudile močno pomorsko zavest in prepričanje, da je morje velike važnosti za naš narod in državni organizem. Prva zbirka teh knjig izide v začetku decembra tega leta in bo vsebovala sledeče knjige:

1. Ferdo Šišić: Predvojna politika Italije in postanek londonskega pakta.
  2. Djirometa Hubert: Življenje našega Jadrana.
  3. Jadranski — Zader in okolica.
  4. Vlado Ivelič: Spomini iz pomorskega življenja.
  5. Johan Bojar: Poslednji viking.
- Ni dvoma, da bo pomorska biblioteka Jadranske straže našla razumevanje in odziv v širši javnosti, ker obravnava različna vprašanja v zvezi z atraktivnim elementom, kakor je morje. Potom pomorske biblioteke bo naša javnost dobila večje razumevanje za morje in njegove probleme, njegove koristi in važnosti in tako razumela stoletne borbe našega naroda, da to morje ohrani državi za vselej. To bo privedlo do tega, da se bo marsikdo zamislil na besedo »morje«, in bo v svoji duši iskal in končno našel način, kako podpreti stremeljenja Jadranske straže, katere geslo je »Čuvajmo naše morje«.

Naročnina znaša 70 Din letno, ako bo ista plačana v celoti do 1. decembra. Ako bi se članarina ne plačala v tem času, se ista zviša na 80 Din. Na račun naročnine je treba pri naročilu plačati 20 Din, ostanek pa do 1. decembra t. l., ker se bodo knjige sicer poslale po povzetju. Denar je poslati v naprej. Naročnino in vse tozadevne informacije sprejema Oblastni odbor Jadranske straže v Ljubljani (Tvrševa cesta 1a/IV.)

Osebne zadeve

— i Prevedeni so iz pripravniške v IX. skupino: učitelj(ica): Bračko Fran iz Murske Sobotice; Keber (Cilka) Cecilija iz St. Vida pri Stični.

— i Napredovali so učitelj(ce) v VIII. skupino: Pirjevec Marija iz Loč; Perenič Ana iz Zaloga pri Komendi; Gabriel Ana iz Podčetrčka; Zdešar Ljudmila iz Kala; Kjuđer Emilija od Sv. Barbare v Halozah; Šilovina Pavel iz Melincev; Turjak Kristina iz Ribnice na Pohorju; Šnuderl Hinko iz Apač; Vodopivec Ana iz Huma; Bajec Janko iz Dol pri Litiji.

Oficijelne izjave o sporu v JUU

ZLONAMERNO ZAVIJANJE MOJIH IZJAV.

Ker je gotovi skupinici upokojencev in njihovim pristašem mnogo na tem ležeče, da me pred učiteljstvom oklevčejo, očrtnijo in predstavijo tako, kot jim v neljalni in nedostojni osebnosti borbi konvenira, sem primoran podati sledečo izjavo:

V svojem skupščinskem govoru sem rekel: Na tem mestu lahko izjavimo, da so jugoslovenski učitelji v ogromni večini prepričani nositelji jugoslovanske nacionalne ideologije, da vestno vršijo dolžnosti prosvetnih pionirjev, in da je Jugoslovensko učiteljsko združenje v polnem smislu nacionalna ustanova.

Tako je moj govor pisan, tako so ga citirali objektivni časopisi in tako sem jaz govoril. Da je to izrečeno samo v pozitivnem smislu, je jasno vsakemu učitelju, ki presoja besede po onem pomenu, ki ga besede imajo.

Imputiranje nekaterih mojih osebnih sovražnikov, da sem s tem govorom razdelil učiteljstvo na nacionalno in nenacionalno — naj služi v čast onim, ki se v nameri omalovaževanja učiteljstva vedno poslužujejo zavijanja dejstev in smisla jasnih besedi s podtikanjem in klevetanjem. Nadejam se, da tej najnovjši izmišljotini o razdelitvi učiteljstva na nacionalno in nenacionalno ne bo veroval niti eden učitelj, ker učiteljstvu niso potrebni komentarji učiteljskih govorov na učiteljskih skupščinah.

Kar sem rekel glede knjige »Osnovi za reorganizacijo učiteljskog udruženja«, sem rekel jasno ter odkrito in to je tudi natisnjeno. Moja kritika je bila izrečena o knjigi sami, o piscih in o onih, ki so želeli knjigi uspeh. Učiteljstvu bo pa znano, da skupščina, ki je sklenila, da naj se knjiga tiska, ni niti slišala teksta knjige »Osnovi« nego samo govor pisca. Krivice je treba iskati med onimi, ki so dopustili, da se knjiga ne prečita pred skupščino, pač pa so zahtevali njeno tiskanje.

Kakšen uspeh je doživela knjiga, vemo. Danes se odrekajo idejam, ki so iznešene v tej knjigi, vsi razen pisca in onih, ki so ji želeli uspeh. Ali je to moralen uspeh — je povsem jasno.

Kar tiče gmotnega uspeha knjige in moralno gmotnega opravičila, da je bilo potrebno tiskati knjigo »Osnovi«, naj govorijo naslednja dejstva:

1. Knjiga se je tiskala z denarjem podporna fonda, katerega namen je dati gmotno podporo članom udruženja v primerih nenadejane in nezapršene preemestitve.

2. Iz tega fonda je prejelo članstvo vsega skupaj 8.800 Din (od tega sta prejela dva od današnjih najhujših opozicionalcev 2000 Din).

3. Iz tega fonda je bilo izdano za knjigo »Osnovi« 15.570 Din, torej skoraj dvakrat več, nego za podporo članstvu.

4. Za knjigo se je prejelo od prodanih izvodov vsega 7.940'50 Din, torej dvakrat manj, nego se je zanjo izdalo.

Ali je imela knjiga materialen uspeh, je vsem jasno.

Po vsem tem, ko je knjiga »Osnovi« doživela moralen neuspeh, ko je z njo bilo oškodovano udruženje za 8.629 Din, ko se ideologije usiljene s to knjigo niti danes ne odrekajo njeni pisci in oni, ki so ji želeli uspeh,

Učiteljski pravnik

—§ Prošnje, poročila in uradni spisi, označba predmeta in kako se pri tem postopa, popisuje V. poglavje »Roč. Kataloga« za šol. leto 1933/34. na str. 33—37, kar je uvaževati in se po teh navodilih ravnati, saj so ta navodila sestavljena na podlagi odredb oblastev. Od pravilnega postopka pa zavisi tudi naglo uradno poslovanje, ki je gotovo v prilog posamezniku in skupnosti.

—§ Overovitve prepisov dokumentov, ki se prilagajo prošnjam za napredovanje, naj se izvrše na prvi strani prepisa in ne zadaž, ker je treba sicer iskati predpisano overovitev.

—§ Naznanilo nastopa službe obravnava Roč. katalog v VII. poglavju str. 45—47. Uvažujte navodila! V naznanilu nastopa premeščencev je navesti razrešilni dekret oblastva, ki ga je izdalo t. j. sres. načelstva odnosno uraviteljstva šole in ne oblastva, ki je dalo nalog, naj se dotični razreši.

Naša gospodarska organizacija

—g Samopomoč učiteljskih otrok v Ljubljani sprejema v zavarovanje vse zdrave otroke, posinovljence in varovance učiteljev in učiteljic od dovršenega tretjega do dovršenega desetega leta. Zadruga ima namen nakazati otrokom, oziroma varovancem članov podpore. Po otrokovi polnoletnosti izplača načelstvo zavarovancu tolikokrat po 10 Din, kolikor šteje zadruga zavarovancev. V primeru otrokove smrti plača isti znesek staršem, oziroma plačniku. Danes ima zadruga 128 članov z 223 zavarovanci. Odpravnina, oz. posmrtnina znaša 2230 Din. — Učitelji starši! Zavarujte še danes svoje otroke in varovance v Samopomoči učiti. otrok r. z. z o. z. v Ljubljani.

TOVARIŠI(CE)!

NE POZABITE NA OBMORSKI UCITELJSKI DOM IN POŠLJITE PRIJAVNICE!

prepuščam povsem presoji učiteljstva, ali je treba, da učitelji branijo knjigo, pisce in priporočevalce pred mojo kritiko.

Ako oni, radi katerih podajam to izjavo, dokažejo, da ima knjiga »Osnovi« nacionalno ideologijo, sem pripravljen takoj zahvaliti se za položaj predsednika Jugoslovanskega učiteljskega združenja. V nasprotnem primeru prosim, da se smatra, da me je potom časopisov oklevetala opozicija, ki jo vodijo upokojenci.

Mislím, da sem s to razlago zadostno jasen in da bo vsak razumel, kaj mora ukreniti, da bo prišlo na svetlo vse, kar se dela pod masko prijateljstva do udruženja.

Damnjan Rašič.

POTVORJENE VESTI.

Opozicija je po seji glavnega odbora dne 19. okt. t. l. v svoji izjavi iznesla vest, da sem jaz na seji stavil predlog naj »glavni odbor smatra, da ni v interesu pomirjenja strasti, da se na tej seji sklepa o zaupnici ali nezaupnici izvršnemu odboru«.

V istini sem jaz to izjavil ob koncu svojega predloga, kot svoje osebno mišljenje, ne pa kot predlog, kar sem izrecno poudaril. Člani opozicije so v popoldanski seji, po odmoru, moj predlog sami prestilizirali ter mu spredaj dodali kot moj predlog »da se smatra ostavka izvršnega odbora kot definitivna«. Jaz sem takoj na seji ugovarjal, da tega v mojem predlogu ni bilo. V izjavi opozicije po seji je to sicer izpuščeno, pač pa mi je podvaljeno gornje kot moj predlog, proti kateremu naj bi potem sam glasoval.

Ze v zadnjem »Učiteljskem tovarišu« sem to demantiral v uvodnem članku, kjer je jasno pisano: »Tudi v sedanjem primeru ni bilo tako nujnih razlogov, da bi se morala uprava absolutno zrušiti na tako hiter, predčasen in nenormalen način. Iz gornjih pozitivnih razlogov se je večina našega zastopstva na seji glavnega odbora dne 19. okt. v Beogradu izrekla za zaupanje izvršni upravi, če bo prišlo do glasovanja. Istočasno je pa predsednik sekcije izjavil, da se mu glasovanje o zaupanju ali nezaupanju pod danimi okoliščinami sploh ne zdi oportuno, ker s tem spor ne bo rešen, če se hočejo ublažiti strasti v interesu saniranja prilik v Udruženju in najti baza za sporazumno rešitev«.

Na predstanku v Beogradu so se trije člani naše sekcije odločili za zaupnico, eden proti, kar sem na seji ponovno poudaril. Ker opozicija sedaj to izrablja, moram ponovno demantirati to vest kot neljalno izigravanje mojega predloga s strani opozicije.

Enako moram demantirati vest opozicije, da sem jaz na lastne oči videl kompromitujoče dokumente proti centralni upravi, kar širi sedaj vardarska sekcija s posebnim cirkularjem na neljalen način med svojimi člani.

Po popolnoma osebnih izpadih opozicije na centralnega predsednika slede sedaj osebni napadi na mojo osebo na podlagi trditve, ki ne odgovarjajo istini. Temu osebno, neljalnemu boju ne bom sledil.

V Ljubljani, 31. okt. 1933,

Ivan Dimnik,

predsednik sekcije JUU za dravsko banovino.

Učiteljski pevski zbor JUU

—p Koncert našega zbora se vrši v Ljubljani 6. novembra v veliki unionski dvorani. Program je brezdvomno najpestrejši izmed vseh dosedanjih, odkar zbor obstoja. V nekaterih točkah sodelujejo tudi učiteljskički (-ce), vseh pevcev je okrog 130. Poleg teh nastopi tudi naš mojšter g. Julij Betetto; kot pianista pa gg. dr. Danilo Švara in absolvent Muzičke akademije v Zagrebu.

Tov(ice) iz Ljubljane ter one iz okolice vabimo, da se koncerta udeležite ter priporočijo poset svojim znancem in prijateljem.

7. novembra ponovimo koncert v Zagrebu. Na ta koncert vabimo posebno tov(ice) iz dol. Posavja. Tov. upravitelji so prejeli te dni plakat za ta koncert. Prosimo jih, da ga nalepijo na vidno mesto.

Šolski radio

—r VI. teden. V torek dne 7. novembra bo predaval g. Viktor Pirnat »Kako nastanejo naše šolske potreščbine: svinčnik, pero in črnilo«. Spored: 1. S čim in na kaj so pisali v starih dobah. 2. Črnilo iz višnjevje brežljike. 3. Črnilo iz šišk. 4. Kemična črnila. 5. Postanek peresa. 6. Svinčnik: obdelovanje grafita in glina, obdelovanje lesa. 7. Barvniki. 8. Radirka. V petek dne 10. novembra bo pripovedovala gđ. Manica Komanova pravljice, uganke in šale za dobro voljo.

Stanovska organizacija JUU

Iz sekcije

—s Zaščita članstva. V zadnjem času je prejelo vodstvo sekcije mnogo zaščitnih primerov, tičočih se preemestitev in upokojitev. Na podlagi poslanega materiala smo intervenirali na merodajnih mestih s prošnjo, da se ti primeri v korist članstva in ugleda stanu uredijo. Delo je v teku. Prizadete bomo o stanju obvestili potem sreskih društev.

—s Kurivo za šolske upravitelje. Na tožbo tov. Kneza, šol. upravitelja iz Lesca, državne-